

DOBRÁŠKOLA

INŠPIRÁCIA PRE UČITEĽOV, KTORÍ CHCÚ BYŤ LEPŠÍ

- › Vzdelávanie, ktoré sa nekončí (rozhovor s K. Petriskovou)
- › Má byť matura rozlišovacím alebo overovacím testom?
- › Pohľady do škôl: premena normalizačnej budovy školy
- › Divadelný tábor v Divadle J. Palárika
- › Otázky pre špekulantov

Nešťastie školy spočíva v tom, že dáva odpovede na otázky, ktoré si žiaci nekladú.

Henry Nouwen

Nech už radšej nič nerobia

V normálnych krajinách si ľudia volia politikov na to, aby niečo robili. Riešili aktuálne spoločenské problémy, zlepšovali fungovanie štátu, prichádzali s nápadmi, plánmi či víziami ako ďalej. Aby sledovali trendy, inovovali a posúvali jednotlivé rezorty aj krajinu ako celok dopredu. V normálnych krajinách by teda bolo absurdné, aby si občania želali, nech politici nič nerobia. Slovensko teda asi nebude celkom normálnou krajinou, keďže u nás si mnohí teraz želáme práve to. Teda, budme presní, želáme si, aby *títo* vládni politici už *do volieb* radšej nič nerobili. Pretože ak by tento ťažko skúšaný rezort malo ministerstvo ešte ďalšieho pol roka „riadiť“ tak, ako v uplynulom školskom roku, potom bude menším zlom, ak sa dlhoročná agónia nášho vzdelávacieho systému predĺži ešte o pár mesiacov. Aj tak už je zoznam hlúpych opatrení, ktoré bude musieť nové vedenie rezortu v prvých 100 dňoch po voľbách naprávať, povážlivo dlhý (len napríklad: ochromený systém kontinuálneho vzdelávania, oslabená angličtina ako kľúčový cudzí jazyk, zlý zákon o povinnom predškolskom vzdelávaní...) Ibaže, budme realisti, oni si pokoj nedajú. Práve naopak: tesne pred voľbami budeme nepochybne svedkami horúčkovej aktivity, ktorej cieľom bude presvedčiť voličov, že politikom ide čisto a výlučne o ich dobro. A že zastávajú tie správne hodnoty a sú pripravení ich brániť proti všet-

kým nepriateľom, obzvlášť tým vymysleným. Čo ešte na nás môže spadnúť? Večere zadarmo? Športové poukazy na bezplatné návštevy hokejových zápasov? Dotácia na postavenie stôžiarov pred hlavnými vchodmi všetkých škôl? Aby som však nebol iba negatívny a cynický, dovoľte aj pár slov o tom, čo nás čaká v DOBREJ ŠKOLE. Toto je po desiatich rokoch prvé číslo, ktoré nevychádza v tlači, ale iba ako PDF. Má to však aj viaceré pozitíva: je farebné, je zadarmo a už o dva týždne sa môžete tešiť na ďalšie – meníme sa totiž z mesačníka na dvojtyždenník. O niekoľko dní spustíme aj celkom nový web www.dobraskola.sk, do ktorého vkladáme veľké nádeje. Dúfame, že bude pre našich čitateľov a fanúšikov vítaným doplnením časopisu a že na ňom nájdeme veľa inšpirácie pre svoju náročnú prácu. Obedy – neobedy, poukazy – nepoukazy, stôžiare – nestôžiare, dobré školy a dobrí učitelia prežijú každého ministra či ministerku. Sľubujem, že kým budeme dýchať, budeme im v tom pomáhať. ■

V. Burjan

Obsah

02 Editoriál

Vladimír BURJAN
Nech už radšej nič nerobia

03 Čo sa deje vo svete

Informácie a zaujímavosti zo sveta vzdelávania

04

Martin KRÍŽ
Výročie SNP – čas na kritiku stavu školstva

05 Ako to vidí SKU

Reakcie Slovenskej komory učiteľov na aktuálne dianie v rezorte školstva

05 Úvaha po zvonení

Vladimír BURJAN
Ak klimatizujeme, nemôže vetrať

06 Rozhovor

Martina SONDEJ HOŠTOVECKÁ
Vzdelávanie, ktoré sa nekončí (rozhovor s Katarínou Petriskovou)

10 Pohľady do škôl

Oliver KLEINERT
Premena normalizačnej budovy školy

14 Čo sme písali pred 10 rokmi

Výber článkov z archívu DŠ
Kedy je škola dobrá?

Má byť externá maturita rozlišovacím alebo overovacím testom? Oboje naraz nie je možné!

15 Otázky pre špekulantov

Vladimír BURJAN
Zaujímavé otázky pre hlbavých žiakov

16

Ivica FRANEKOVÁ
Divadelný tábor v Divadle Jána Palárika

17 Inšpirácia od učiteľov

Anna JANČOVÁ
Septembrové ladoborce

18 Vieme o všetkom

Správy o zaujímavých aktivitách pre školy, učiteľov a žiakov

19 Surfujte s nami

Peter FARÁRIK
Zaujímavé webové stránky nielen pre učiteľov

20 Zápisky sklerotického učiteľa

Marián KIČINKO
Aký triedny, taká trieda

21 Krížovka

22 Odpovede pre špekulantov

Vladimír BURJAN
Odpovede na otázky zo strany 15

23 Múdre slová

Tentoraz na tému *deti*

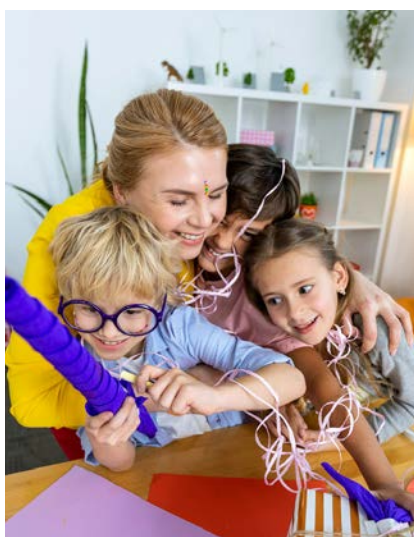

MENEJ DOMÁCICH ÚLOH PRE ŠPANIELSKÉ DETI

V roku 2015 založila španielska blogerka Eva Bailén petíciu, ktorú nazvala *Spravodlivé domáce úlohy* (Los deberes justos). Petícia dnes má 225 199 podpisov a vyústila do celonárodnej debaty o domácich úlohách. Eva oznámila, že jej nejde o to, aby domáce úlohy úplne zmizli. Chce len diskutovať o ich kvalite a miere. Prvý reálny zákon o domácich úlohách vznikol v decembri roku 2018 v jednej zo španielskych provincií, vo Valencii. Takzvaný Článok 69 hovorí: „Všetky deti a dospelávajúci majú právo na to, aby hra tvorila časť ich každodennej činnosti ako nevyhnutný nástroj pre ich vývoj a proces socializácie.“ Zákon hovorí, že školské zariadenie sa musí „snažiť“ o to, aby došlo k naplneniu predošlých riadkov. Priamo ich ale k ničomu nezaväzuje. Napriek tomu stavia právo na voľný čas nad domáce úlohy. Ide o prvý prípad, kedy sa nejaký zákon priamo vyjadruje k tejto téme. ■

V AMERIKE SA ŠTVORROČNÉ DETI VZDELÁVAJÚ ONLINE

Americkí rodičia riešia problém, kam umiestniť svoje deti pred nástupom do materskej školy. Jedno z riešení sa volá *Waterford Upstart*. Ide o program poskytovaný neziskovou skupinou, ktorý ponúka základy vzdelania deťom z rodín, ktoré si pobyt vo vzdelávacích zariadeniach nemôžu dovoliť. Tie sú pre ne totiž drahé, majú nedostatočnú kapacitu alebo sú od ich bydliska príliš ďaleko. V online programe, ktorý je rodinám poskytovaný zadarmo, sa deti 15 minút denne, päť dní v týždni môžu učiť napríklad správne vyslovovať jednotlivé hlásky alebo krátke básničky pomocou animovaných interaktívnych hier. Kurz trvá deväť mesiacov a tento rok ho úspešne splnilo 16 000 detí z 15 amerických štátov. Jedinými *offline* stretnutiami sú zápis do kurzu a jeho slávnostné ukončenie. Program navyše rodinám ponúka počítač, ktorý si po skončení programu môžu ponechať, a tiež zabezpečenie internetu počas trvania kurzu. ■

EDUTOPIA – V ŠKOLE ZÁLEŽÍ NAJMÄ NA VZŤAHOCH

Vzťahy sú dôležitý bod, na ktorý pri vytváraní rôznych stratégií, osnov a školských pravidiel často zabúdame. Nejde však len o vzťah s učiteľom, ale aj s ostatnými žiakmi v triede. Pokiaľ deti cítia dôveru a blízkosť, začne sa v ich tele uvoľňovať hormón oxytocín, ktorý má veľmi pozitívny vplyv na vývoj mozgu. Ako niečo také v našich školách dosiahnuť? Napríklad rannými *uvítacími ceremoniálmi*, pri ktorých učitelia počas alebo po príchode do triedy jednotlivo zdravia každého žiaka. Vytváranie takýchto vzťahov nie je len o dodatočnom úkolovaní už preťažených učiteľov. Ak sa totiž v triede podarí vytvoriť príjemné prostredie, pozitívny vplyv to prinesie obom stranám. Aj žiaci pochopia, že učiteľ je osoba, ktorá má svoje lepšie a horšie dni, niekedy môže chybovať a pomýliť sa. Vďaka lepším vzťahom ho za to však žiaci nebudú odsudzovať. Inšpirujte sa i nasledujúcim videom: bit.ly/2LjdSmz ■

Domáce správy vyberáme z newslettera kampane **Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku**, ktorej organizátorom je **Nové školstvo**. Viac o aktuálnom dianí v rezorte školstva nájdete na chcemevedietviac.sk. Zahraničné správy vyberáme z pravidelného emailového newslettera **Magazínu Perpetuum**, ktorého vydavateľom je www.scio.cz. Ďalšie zaujímavé informácie o dianí vo svete vzdelávania nájdete na <https://perpetuum.cz>.

Výročie SNP – čas na kritiku stavu školstva

Mali sme výročie SNP a v rámci boja proti extrémizmu nás opäť zaujímalo, čo o ňom mladí vedia. Nikoho neprekvapilo, že aj tentoraz sme zdesení. A mnohí by radi žiadali okamžité riešenia: Viac hodín dejepisu a lepšie učebnice. A o rok budeme prekvapení, že sa nič nezmenilo k lepšiemu. Ak chceme dosiahnuť zmenu, musíme prestať uvažovať o vzdelávaní cez predmety, hodinové dotácie a učebnice. Cestou z bludného kruhu je zmena vyučovacieho štýlu – od odovzdávania k vytváraniu. Keďže išlo o 75. výročie SNP, očakával som silné mediálne pokrytie témy. A aké bolo mediálne vyznenie? Dovolil som si ho predpovedať.

1. Zhrozenie nad tým, že mladí vedia o SNP, Tisovi, holokauste... veľmi málo.

2. Zhrozenie, že nemajú žiadny názor a ak majú, tak veľmi nebezpečný (napríklad, že všetci boli zlí a oslavujeme tých, ktorí vyhrali, alebo že holokaust mal nejaké dôvody, len sa to Tisovi vymklo z rúk...)

3. Budeme počúvať návrhy na riešenie od rôznych odborníkov na históriu, učiteľov dejepisu a možno aj od pracovníkov ministerstva školstva a ním riadených organizácií. Tie budú spočívať v tom, že treba pridať hodiny dejepisu alebo v rámci existujúcich hodín sa menej sústrediť na starovek a viac na 20. storočie. Prípadne ešte treba prepísať učebnice, lebo obsahujú málo faktov a mylné názory.

4. Vytvoríme kauzálnu súvislosť. Mladí majú žiadne alebo divné názory kvôli nedostatku vedomostí. Nedostatok vedomostí je tu preto, lebo je nedostatok času na výučbu týchto tém.

Tento scenár je už taký obohraný, že by ma príjemne prekvapilo, keby sa objavil konečne aj iný pohľad.

1. Opakované prepadáky vo všetkých meraniach vzdelávacích výsledkov naznačujú, že naši žiaci vedia figu borovú aj o témach, ktorým sa učitelia na hodinách venujú dostatočne. Nedostatok času teda nie je príčinou chýbajúcich vedomostí. Najpravdepodobnejšou príčinou slabých vedomostí je to, že žiaci nevidia zmysel v tom, aby vedeli to, čo učiteľ hovoril na hodine pred rokom a čo bolo na písomke pred mesiacom. Jednoducho to zídze z mysle ako vlašajší sneh.

2. Mladí si nevytvárajú názor na základe vedomostí. Možno nevedia, že sa to tak má robiť. A možno nevedia, ako

to majú urobiť. Domnievam sa, že až príliš často v školách oddeľujeme čas venovaný „odovzdávaniu vedomostí“ od času zameraného na „formovanie postojov“. Výsledkom je, že vedomosti žiaci vnímajú ako neužitočné a výchovné pôsobenie školy ako irelevantné. Napokon si názory nevytvárajú vôbec, a ak nejaké majú, tak ich preberajú už hotové. Názory sú im odovzdávané rovnako ako vedomosti. Žiaľ, nie od toho, od koho by sme chceli, ale od toho, komu aktuálne veria. A nezídu z mysle ako vlašajší sneh.

3. Riešenie nie je v pridávaní času predmetom, ale v inom využívaní času. Nemalo by to byť tak, že až keď minieme všetok daný čas na vyššie opísané odovzdávanie vedomostí, tak si vypýtame nejaký nadstavený čas, lebo vraj v ňom už budeme vedieť urobiť tie správne veci. (Alebo aj nie – a aj celý nadstavený čas minieme na naše „odovzdávanie“, len toho „odovzdáme“ viac.)

4. Vyučovanie by sa malo zásadne zmeniť. Namiesto „odovzdávania“ by sa vyučovanie malo stať „vytváraním“. Takéto vyučovanie by malo obsahovať:

A. podnecovanie zaujímavých otázok;
B. nápady na odpovede na tieto otázky;
C. vyhľadávanie vedomostí, ktoré sú potrebné na to, aby nám pomohli zis-

tiť, ktoré z tých možných odpovedí sú správne a ktoré nie, prípadne ich ešte spresniť – a to všetko v neustálej diskusii s rovnako nevediacimi, ale spoločne hľadajúcimi spolužiakmi a s podporou o niečo viac vedomého učiteľa;

4. pri opakovanom zážitku spoločného hľadania, pri opakovanom zistení, že na začiatku majú kúsok pravdy viacerí, ale málokedy dá niekto ucelenú správnu odpoveď „na prvú šupu“ – tak pri tom sa učia základnému *milieu* demokracie, a to diskusii a úcte k inému človeku a jeho myšlienkam, aj keď sa nám na prvý pohľad zdajú čudné. Našťastie, už máme školy, kde sa to deje a učiteľov, ktorí sa to usilujú robiť. Ak uvažujeme o tom, že treba dať väčšiu časovú dotáciu niekomu alebo niečomu, nechodme cestou zvyšovania časovej dotácie predmetov. Radšej doprajme väčšiu časovú dotáciu učiteľom, ktorí učia práve takto. A pracujme na tom, aby tak učili viacerí. Potom budú mať žiaci o SNP viac vedomostí a menej divných názorov. ■

► Martin KRÍŽ

Článok bol pôvodne uverejnený na blogu Denníka N.

Tlačová správa k aktuálnemu prideličovaniu asistentov učiteľa

MŠVVaŠ SR na svojej webovej stránke 25. 7. 2019 zverejnilo výšku prídelených prostriedkov na asistentov učiteľa. Napriek tomu, že počet žiadostí škôl rastie, ministerstvo reálne zvýšilo stav len o 3,2 asistenta, čo bolo nedostačujúce. Nebola naplnená ani polovica požiadaviek škôl. Zároveň došlo k presunom počtu asistentov zo špeciálnych škôl do bežných škôl, čo vyvolalo veľké napätie.

Po medializácii uvedeného problému a po zaslaní otvorených listov z rôznych organizácií ministerke školstva a následnom rokovaní so zástupkyňou špeciálnych základných škôl Lubicou Glombovou sa počet asistentov v školách navýšil a upravil na pôvodný počet z minulého školského roka. SKU tiež upozorňuje na to, že nový zákon o pedagogických a odborných zamestnancoch 138/2019 v § 28 ods. 3 nedovoľuje týmto asistentom kariérne rásť.

Účasť v Komisii pri Monitorovaní výbore

MŠVVaŠ SR v júli predložilo Komisii, ktorej členom je aj Slovenská komora učiteľov, na schválenie tri nové zámery projektov: ZIPE (MPC), TEACHERS (MPC), Finančná gramotnosť ako súčasť kľúčových kompetencií žiaka (ŠPÚ).

SKU upozornila na niekoľko zásadných skutočností, ktoré sťažujú proces schvaľovania zámerov projektov, následne aj ich kvalitu a spôsob čerpania štrukturálnych fondov EÚ v oblasti regionálneho školstva. Zo všetkých vyberáme jednu: výhrada sa týka samotných projektových

zámerov. Európske štrukturálne fondy nemôžu dlhodobo nahrádzať úlohu štátu v plnení si základných funkcií tak, ako sa to deje napríklad v zavádzaní inkluzívnych prístupov, tvorby vzdelávaní a metodík pre učiteľov, či dokonca kreovaní základných materiálov, ktoré ukladá zákon – profesijných štandardov a obsahu atestačných portfólií.

SKU je presvedčená, že nemôžeme nezmyselne mrhať peniazmi daňových poplatníkov EÚ a bez komplexnej transformácie priamo riadených organizácii nemáme morálny nárok na ďalšie čerpanie prostriedkov z operačných programov EÚ pre národné projekty.

Rokovanie o Vzdelávacích programoch pre deti so zdravotným znevýhodnením v materských školách

Dňa 26. 8. 2019 sa na pôde MŠVVaŠ SR konalo stretnutie iniciované organizáciami zaoberajúcimi sa predškolským vzdelávaním. SKU zastupovala PhDr. A. Benková zo sekcie materských škôl. Predmetom rokovania boli Vzdelávacie programy pre deti so ZZ pre predprimárne vzdelávanie. Prítomní hovorili o potrebe prepracovania predmetných programov v rámci revízie, o dôležitosti, o potrebe vytvorenia dodatku k programom pre účely školskej integrácie, o zabezpečení podmienok dôležitých pre inkluzívne vzdelávanie, o nevyhnutnosti medzirezortnej spolupráce. Priamo na stretnutí bola akceptovaná požiadavka na vytvorenie dodatku k programom, ktorý zjednoduší legislatívu pri vzdelávaní týchto detí. ■

Ak klimatizujeme, nemôžeme vetrať

Je ľahké verbálne sa ako škola prihlásiť k nejakým výchovno-vzdelávacím cieľom. („*Budeme rozvíjať tvorivosť a kritické myslenie našich žiakov. Budeme ich viesť k zodpovednosti, samostatnosti a k záujmu o vzdelávanie.*“). Ťažšie je nájsť spôsoby, ako vytyčené ciele v praxi naplňovať. Nie zdá sa, že ešte ťažšie je uvedomiť si, že niektoré veci, ktoré sa v školách dejú, pôsobia priamo PROTI vytyčeným cieľom a negujú úsilie učiteľov o ich dosiahnutie. Občas mám pocit, akoby sme v školách jednou rukou zapínali v triedach klimatizácie (pretože sme si dali za cieľ, aby v učebniach bolo príjemne) a súčasne druhou rukou otvárali okná dokorán.

Celý problém možno dobre ilustrovať na systéme hodnotenia žiakov. Ten je u nás príslušnou legislatívou a tradíciou nastavený tak, že má mnoho vedľajších negatívnych efektov, ktoré doslova negujú ciele, ktoré si vo výchove a vzdelávaní kladieme. Chceme, aby sa žiaci v škole cítili príjemne a aby ich vzdelávanie bavilo, lenže nevhodne uskutočňovaným hodnotením vnášame do celého procesu strach a stres. Kladieme si za cieľ, aby žiaci sami vyhľadávali vzdelávacie príležitosti, ibaže niektorí sa práve pre hodnotenie školy vyhýbajú. Chceme zo žiakov vychovať čestných ľudí, no mnohí sa práve vo chvíľach hodnotenia uchylujú k podvádzaniu. Chceme ich učiť tímovej spolupráci, no napriek tomu im ju počas hodnotenia zakazujeme. Chceme v žiakoch pestovať vnútornú motiváciu k celoživotnému vzdelávaniu a zároveň kladieme dôraz na hodnotenie a klasifikáciu, čo sú typické externé stimuly. Chceme, aby konanie našich žiakov ovplyvňovali pozitívne motívy, ibaže systém hodnotenia pôsobí na väčšinu žiakov ako negatívna motivácia. Kto chce klimatizovať, nemôže zároveň vetrať. A kto chce plniť rôzne výchovno-vzdelávacie ciele, musí neustále kontrolovať, či sa v škole nedejú veci, ktoré idú priamo proti nim. ■

► Vladimír BURJAN

**Slovenská
komora
učiteľov**

Vzdelávanie, ktoré sa nekončí

► Vyštudovala anglický jazyk a dejepis na Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína filozofa v Nitre. V rámci programu Erasmus študovala na University of Wolverhampton vo Veľkej Británii. Od roku 2011 učila i učí na rôznych bilingválnych gymnáziách v Bratislave. Okrem anglického jazyka a literatúry učí **Katarína Petrisková** aj predmet globálne vzdelávanie. Je v mentoringo-

vom programe na domovskom gymnáziiu C. S. Lewisa i v Komenského inštitúte ako mentor. Inšpiráciu a profesionálny rozvoj našla v Nadácii Milana Šimečku, v programe IRPU (Leaf), IVLP (U.S. State Dept.), CELTA (Cambridge Assessment Group).

O jej poslednej a pokračujúcej skúsenosti s Komenského inštitútom sa s ňou rozprávala Martina Sondej Hostovecká.

► Komenského inštitút (KI) – je ľahké sa tam dostať?

Vždy ma zaujímali vzdelávacie programy pre učiteľov, ktoré ponúkali jednak profesionálny, jednak osobnostný rozvoj. Bola som trochu sklamaná z ponuky MPC. Absolvovala som niekoľko ich školení. Naozaj veľmi záleží od jednotlivcov, ktorí vzdelávanie vedú. No komplexne vzaté ma to neobohatilo tak, ako by som chcela. Preto som vyhľadávala nejaké alternatívy. Takto som sa dostala aj k zahraničným organizáciám, keďže som učiteľkou angličtiny, alebo aj k Nadácii Milana Šimečku, Živici či Komenského inštitútu.

► Inšpirovali ťa nejakí kolegovia?

Skôr len nepriamo. Nejaký čas oproti mne v kabinete sedela Zuzka Hlávková, ktorá u nás učila. Na istom konšpiračnom webe o nej vyšiel článok, že je absolventkou Sokratovho inštitútu. A hoci Zuzka neabsolvovala tento inštitút, ja som si na základe tejto fámy našla o ňom viaceré zaujímavé informácie. V podstate aj konšpiračný web spravil takto reklamu dobrej veci (smiech).

► Pamätáš si ešte, čo presne ťa na Sokratovom a Komenského inštitúte zaujalo?

Boli to ich workshopy. Vyzerali po odbornej stránke veľmi profesionálne. Viedli ich kvalitní ľudia – Dušan Ondrušek, Silvia Ondrisová, Ondrej Gažovič a mnohí ďalší. Vtedy som si povedala, že toto by som naozaj chcela zažiť a odniesť si odtiaľ niečo.

► Tak si sa prihlásila.

Nie tak celkom. Len som si otvorila prihlášku počas písomných maturít so slovenčiny, zatiaľ čo študenti písali. A zistila som, že je nutné odovzdať aj nejaký projekt. Vtedy som to videla ako problém, pretože som si nevedela predstaviť, aký projekt by som mohla vytvoriť. A tak mi išli v hlave myšlienky – s čím a ako pracujem, čo by som chcela robiť ďalej a možno i ďalej posunúť ostatným...

► Takže projektom sa Komenského inštitút nekončí, ale začína?

V podstate áno, lebo projekt je súčasťou prihlášky. Projekt sa ale určite ešte viackrát „učeš“. V čase prihlásenia je dôležité, aby bol projekt zmysluplný, aby ľudia v KI zaujal svojou základnou ideou.

► Vieš, aký je celkový záujem o KI zo strany učiteľov?

Nemám presné čísla, z akého množstva ľudí nás vyberali, ale účastníkmi sa stáva dvadsať ľudí. A záujem je naozaj z celého Slovenska. Občas, ak je veľa kvalitných projektov, tak vyberú o jedného – dvoch ľudí viacej. No rozpočet nepustí ani v tomto prípade. Preto aj niektorí účastníci boli samoplatcovia. Viem však, že z roka na rok záujem stúpa.

► Tvoj projekt ich zaujal. Ozvali sa ti a už si balila kufre do Zaježovej?

Nie veru. Ešte prišlo druhé kolo. Prihláška je reálny vstup, no dá sa z nej vidieť len to, či máš motiváciu a či máš čím osloviť. Ďalším krokom je interview, ktoré väčšinou prebieha cez Skype, pretože záujem je celoslovenský. Samotný rozhovor trvá zhruba 30 minút. Otázky vyplynuli z mojej prihlášky. Potom som dostala úlohu s obrázkami, na ktoré som mala vymyslieť praktickú aktivitu na vyučovaciu hodinu.

► Aký pocit si mala po skončení interview?

Mala som predtým obavy, no po skončení rozhovoru boli moje pocity veľmi pozitívne. Určite som si želala, aby ma vybrali. No povedala som si, že ak ma nevyberú tento rok, tak to skúsím o rok znova.

► Mala si možnosť stretnúť sa s niekým, kto absolvoval KI ešte predtým, ako si ho začala navštevovať ty?

Nie, no networking (sietovanie) so služobne staršími absolventmi KI funguje veľmi dobre. Stretávali sme sa s nimi už počas workshopov. Čo veľmi oceňujem, je fakt, že to celé vlastne koncom nekončí. Mnohé vzdelávania sú nastavené tak, že sa vzdelávaš rok – dva, podľa toho, ako je to naplánované a potom príde záver. No v KI to funguje inak – prichádza ďalší program. Ja som napríklad momentálne

v dvojročnom mentoringovom programe, v ktorom budem sprevádzať novú účastníčku KI a zároveň budem dostávať aj ja nejaké ďalšie školenia týkajúce sa mentoringu, projektového manažmentu a podobne.

► **Znamená to, že aj ty si mala svojho mentora, na ktorého si sa mohla obrátiť napríklad pri vypracovávaní svojho projektu?**

Mala som mentora, samozrejme. Mentor však nebol ešte vtedy z radov bývalých absolventov KI, ale boli nám pridelení konzultanti z radov organizátorov alebo to boli externí mentori. No ukázalo sa, že stále viac a viac je nutné mať mentora vo vnútri, teda spomedzi ľudí, ktorí si prešli celým týmto procesom. Takže padlo rozhodnutie, že z predchádzajúcich troch ročníkov vyberú absolventov KI, z ktorých sa stanú mentori pre študentov nasledujúcich ročníkov.

► **Na základe akých kritérií sa prideliť konzultant k projektu?**

Musí mu byť samozrejme téma blízka. Ale konzultant je pridelený, nevyberala som si ho sama. Mojm konzultantom bol priamo Juraj Hipš.

► **Občas sa učitelia vzdávajú svojich snoch o ďalšom vzdelávaní, lebo nemajú časovú kapacitu. Koľko času si venovala alebo venuješ KI?**

Program mentoringu, v ktorom som, je dvojročný. Do stanem prideleného účastníka KI, čiže svoje „mentorča“, no tiež si musím sama nájsť aj učiteľa, ktorého by som mohla mentorovať vo svojom okolí – kolegu napríklad. Školenia sú v rámci predĺžených víkendov už od štvrtka 4x až 5x do roka v Zaježovej. Kto to tam trochu pozná, vie, že je náročné sa tam dostať, ak nemáte auto, no nie nemožné. Začína sa už v júli na teambuildingoch. Viem si predstaviť, že to môže byť problém pre učiteľov, ktorí majú rodiny.

Problém je zorganizovať si to aj v práci. Čas strávený nad vlastným projektom si manažuje každý sám. Pre niekoho môže byť ťažké i to.

► **Chodievali ste z Bratislavy viacerí?**

Nešlo priamo len o kolegov z Bratislavy, ale aj zo širšieho okolia. V projekte sú ľudia z celého Slovenska – Moldava nad Bodvou, Bystrica, Zvolen, Nové Mesto nad Váhom... neboli to len kolegyně učiteľky, mali sme aj mužov učiteľov. Páčilo sa mi aj to, ako sme boli „namiešaní“ profesijne – samozrejme prvý až tretí stupeň, ale bol tam aj prierez rôznymi pozíciami – dve riaditeľky škôl, školský psychológ...

► **V rámci štvordňových stretnutí ste riešili nejakú nosnú tému?**

Vždy bol pripravený hlavný workshop, ktorý bol zameraný napríklad na didaktiku, tak sme sa stretli s českým psychológom Róbertom Čapekom alebo so zaujímavou témou „moc v škole“ u Silvie Ondrisovej. Tu by som sa rada pristavila, lebo to bola moja prvá skúsenosť s nejakým psychologickým výcvikom. Myslím si, že nie je úplne správne, že absolventi pedagogického smeru sa stretnú počas štúdia s množstvom rôznych typov psychológií, no praktickú skúsenosť väčšina z nich nemá. Večer bol na stretnutia pozva-

Mnohé vzdelávania sú nastavené tak, že sa vzdelávaš rok – dva a potom príde záver. No v KI to funguje inak – prichádza ďalší program.

”

ný vždy nejaký zaujímavý hosť, napríklad držiteľka ceny „Učiteľ Slovenska“ Zuzka Tkáčová, ktorá hovorila zane-
tane o tom, ako pracuje, ale aj otvorene o tom, aké výzvy
prinieslo do jej života toto ocenenie a že jej teraz ostáva
menej času na učenie. (smiech)

► Stačili ti tieto štyri stretnutia na to, aby si sa niekam vo svojej práci posunula?

Viem si predstaviť, že by takýchto stretnutí bolo oveľa viac, no kapacitne i časovo je to asi na maxime. Program stretnutí sme vždy vedeli dopredu, ten je známy už v momente, ako som poslala svoju prihlášku. Všetko je na stránke KI. Viete si to dostatočne v predstihu pozrieť, či už termíny alebo témy. Dôležité je povedať asi aj to, že účasť na stretnutiach je pre všetkých účastníkov povinná.

► Ty si prichádzala zo školy, kde je veľká podpora pre ďalšie vzdelávanie. Ako na tom boli ostatní učitelia?

Bolo to veľmi rôzne. Aj na štátnych školách existuje podpora a pochopenie pre vzdelávanie. No boli ja takí účastníci, ktorí si museli čerpať kvôli stretnutiam dovolenku, napriek tomu do toho išli s veľkým odhodlaním. Videli v tomto vzdelávaní skutočný zmysel.

► Boli ste nejako prepojení so Sokratovým inštitútom, ktorý je zameraný na vzdelávanie vysokoškolákov?

Nie. Nejde o vzdelávanie študentov len čisto z pedagogických fakúlt. Sú to študenti z rôznych vysokých škôl, venujúci sa rôznym oblastiam. Najprv vznikol tento inštitút a až neskôr Komenského, ktorý sa sústreďuje len na oblasť vzdelávania vo vzdelávaní.

► Spomenula si lektora Róberta Čapeka (autor bestselleru *Líný učiteľ*, pozn. redakcie). Odporúčala by si ho ako lektora do slovenských škôl?

Určite áno. No možno by k nemu nemali prichádzať učitelia tak, že o ňom nič nevedia, že nevedia nič o jeho didaktických prístupoch, ktoré propaguje. Určite si z jeho metodiky najviac odnesie žiak. A časom, keď si na tento systém práce zvykne aj učiteľ, môže byť pre neho veľmi odbreňujúci. „Lenivý učiteľ“ je vlastne skutočný opak svojho názvu, lebo podľa Čapekovej metodiky si takýto učiteľ všetko pripraví dopredu – ak nevyjde plán A, má pripravený plán B aj C... potom to teda vyzerá, že nič nerobí a pije si na hodine kávičku. Je to presne tak, že za všetkým, čo vyzerá jednoducho, je veľa tvrdej roboty.

► Ako sa dá využiť všetko, čo ti KI dal, v tvojej práci?

Pripravujem pre kolegov workshop na prvé augustové stretnutie. A aj zdieľanie je veľmi dobrá a jednoduchá forma, ako šíriť zaujímavé myšlienky a všetko, čo sa človek naučil. Za dôležité som začala považovať i to, že dobré veci je nutné zdieľať aj v širšom priestore – medzi školami navzájom. Rodičia čím ďalej, tým častejšie vozia deti do nejakej konkrétnej školy, lebo ich v nej niečo zaujme, čo oni ako rodičia považujú za dôležité. Možno by sa zdieľaním dobrej praxe aspoň trochu zmiernil tento fenomén. Účastníci KI robia malé konferencie alebo letné školy, čo je tiež forma zdieľania.

► O čom bol tvoj projekt, na ktorom si pracovala pre KI?

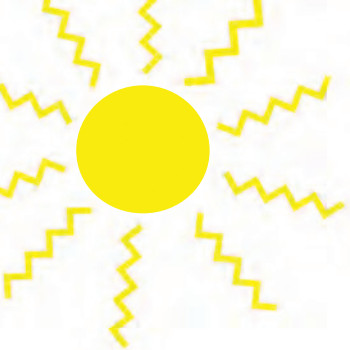
Učím na strednej škole literatúru. Začalo to mojimi spomienkami, ako učili učitelia mňa – telefónny zoznam, kde to začne súpisom mien a priradených diel, potom sa už mýli Hájkova žena s Bačovou ženou... Povedala som si, že literatúra by predsa mala dať študentom viac. Spisovatelia to nerobili preto, aby boli na nejakom zozname, bolo za tým oveľa viac. Spojila som to s *bystander efektom* (efekt prihliadajúceho – psychologický efekt, ktorého podstata spočíva v tom, že čím viac ľudí je prítomných v nebezpečnej alebo nesprávnej situácii, o to menej niekto zasiahne alebo pomôže, pozn. redakcie), ktorý ma vždy zaujímal. Tu mi zišla na um otázka – kedy je niekto hrdinom? Literatúra je plná rôznych typov hrdinov. Pozrime sa teda na dielo cez jeho hrdinu. Podstatné bolo, aby študenti uchopili dielo cez príbeh a s ním spojený zážitok. Použila som metódu *visible thinking*.

► Chceli študenti spolupracovať?

Bez ich pomoci by to nešlo. Boli ochotní ísť so mnou do akejkoľvek „šialenosti“. Niekedy to vyšlo lepšie, inokedy menej. Pri niektorých dielach vládlo nadšenie a ohotnosť, pri niektorých som musela dielo študentom „predať“. Aj rôzne triedy na rovnaké dielo reagovali rôzne, ale to je úplne normálne.

► Myslíš, že každý učiteľ, ktorý má záujem, by dokázal využiť tvoj projekt na svojich hodinách?

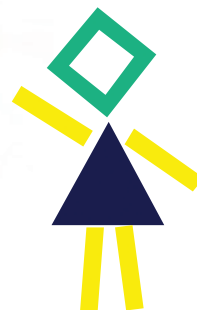
Môj výstup je metodická príručka. Dá sa z nej povýberať, ak by mal niekto chuť pustiť sa len do niektorých vecí. Príručka bude zavesená na stránke KI. Takže, ak má niekto záujem... ■

W

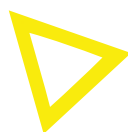
Wachumba

Školy v prírode

Lyžiarske kurzy

first moment zl'ava 10€

wachumba.eu

info@wachumba.eu

0917 687 555
0911 612 596

UNITY
RESPECT
WACHUMBA

Premena normalizačnej budovy školy

Rekonštrukcia a modernizácia priestorov Bilingválneho gymnázia C. S. Lewisa

► Oliver KLEINERT, architekt Kleinert Creative House, www.kleinert.sk

Iste všetci poznáte ten pocit, keď vstúpíte do školy a „vnímate“ jej ducha. Ten pocit na škále od zvláštne sklúčujúceho, cez ľahostajný, až po ten povznášajúci, svieži, vyzývajúci k tvorivosti a radosti!

Sme architekti dlhodobo vnímajúci potrebu reformy vzdelávania na Slovensku hodnú 21. storočia. Je to pre nás dlhodobá výzva a radi by sme prispeli našou odbornosťou k zlepšeniu a potrebnej zmene, ktorá by jasne nanovo definovala dôležitosť kvality vzdelávania a priority našej krajiny.

Uvedomujeme si možnosti a limity súčasnej doby a situácie učiteľov, uvedomujeme si dennodenné limity slovenského vzdelávacieho systému, byrokracie a rozdeľovania právomocí.

Avšak tu je práve miesto na spoluprácu profesií, na dôveru v odbornosť, na koncepčnú prácu, ktorá povedie k výsledku, kde učitelia budú môcť učiť v podnecujúcom, príjemnom, sviežom a útulnom prostredí.

Začali sme

Pred časom nás oslovil na spoluprácu riaditeľ Bilingválneho gymnázia C. S. Lewis v Bratislave. Prišli sme na pohovor a prezentáciu portfólia. Vedeli sme, že oslovili viac ateliérov a rozhodli sme sa zabojsť. V minulosti mala škola spoluprácu s ateliérom architekta Studeného, s ktorým po prvej etape spoluprácu uzavreli. Následne sme

teda prišli my a dostali možnosť od školy koncepčne projekt uchopiť.

So vzdelávaním prichádzame do styku každý deň a vieme, ako ťažké je motivovať a získať pozornosť poslucháčov. Veľmi príjemne nás prekvapilo, ako teraz už bývalý riaditeľ Dušan Jaura viedol komunikáciu. Otvorenosť a rovnocennosť vo vedení, ako aj názor kolegov bol dôležitý a k tomu sme cítili úprimnú chuť meniť systém k lepšiemu.

Čo učiteľ potrebuje

Vysoko oceňujeme, že sa nám spolu podarilo nastaviť koncepčné riešenie problematiky budovy školy nadväzujúce na jej funkčné potreby. Prešli sme hĺbkovou analýzou potrieb učiteľov a personálu. Veľa sme sa pýtali a dozvedeli o potrebách ľudí v škole. Bolo pomerne náročné otvoriť zaužívané vnímanie a získať si dôveru učiteľov v tom, že to naozaj myslíme vážne a že architektúra a dizajn im dokážu nenásilne pomáhať so vzdelávaním.

Z informácií, ktoré sme dostali, sme generovali koncepčné návrhy. Z množstva nápadov, ktoré vznikali, sa destiloval filozofický, priestorový a materiállový koncept.

Budúci tvar, dizajn a kvalita školy budú napomáhať pedagógom, študentom aj rodičom k tomu, aby vytvorili bezpečné a transparentné prostredie. Také prostredie pomôže novým generáciám vyjsť zo školy ako sebavedomým... a vzdelaným mladým ľuďom, pripraveným na vstup do do-

Text pokračuje na strane 13.

Foto 1

Vizualizácia

Prístup a vstup

Búranie bariér je to, čo naše školstvo potrebuje. Otvorený, sebavedomý, avšak nie namyslený vstup, pozývajúci okoloidúceho k nahliadnutiu, sme vytvorili z recyklovaných materiálov použitých z búracích prác. Vytvárame prirodzený vstup pre hendikepovaných bez toho, aby sme používali špeciálne rampy. Ľudia so zdravotným postihnutím sa tak do priestoru školy dostanú bez dôrazu na svoj hendikep. Vstup má ambíciu interagovať s verejným priestorom. Zároveň umožňuje vytvorenie spoločného gastro priestoru, do ktorého by mohla mať v budúcnosti (keď je škola zavretá) prístup aj verejnosť. Veľkosť kuchyne a jej možnosti môžu priniesť pre susedné objekty aj pre susedov a návštevníkov doplnkovú funkciu kaviarne, pekárne a jedálne.

FOTO 1

Foto 2

Teatónium

Samotný vchod a multifunkčný priestor sme nazvali Teatónium. Už od recepcie, nie tradičnej vrátnice, sa človek dostáva do základného energetického bodu školy. Tu sa odohráva náhodný koncert interakcií, tu vzniká nenahraditeľná energia a pocit, že táto škola a jej koncept sú niečo výnimočné.

Galéria, ktorá je súčasťou centrálného priestoru, otvára nové možnosti. Prichádzame k tomu, že podľa možností školy môže byť vytvorené miesto poskytujúce priestor až pre šesťsto návštevníkov. Tí budú môcť sledovať koncert, divadlo, veľkú prednášku, prípadne vianočný večierok, venček alebo iné udalosti.

FOTO 2

Foto 3

Otvorenie školy bolo kľúčové, preto sa vybrali pôvodné murivá oddelujúce šatne, obsahujúce obrovské množstvo kovových mreží, ktoré sme interne nazvali Alcatraz. Vedenie školy veľmi progresívne pristupovalo k odstraňovaniu bariér a odsúhlasilo aj nami navrhnutú zmenu nepriehľadných horizontálnych zábradlí. Tie sme nahradili ľahkou konštrukciou.

„Pričupenosť“ interiéru sa nám podarilo zmeniť na veľkorysú, vertikálnu, otvorenosťou dýchajúcu aulu.

FOTO 3

Foto 4

Materiálový koncept

Materiálový koncept školy je o nastavení haptiky kvalitných materiálov. Je navrhnutý s dôrazom na netradične použité jednoduché endemické materiály (drevo, betón, sklo, textil). Princíp využívania týchto materiálov uplatňujeme nielen v exteriéri a pri nosných konštrukciách budovy, ale aj pri výbere a použití materiálov, z ktorých sú vyrábané nábytkové prvky, ako sú parapety, sklenené steny, lavičky a podobne. Tento prístup poskytuje možnosť rozvoja, postupného dopĺňovania a prerábania funkcií školy podľa finančných možností.

FOTO 4

FOTO 5

Foto 5 Zelené krídlo

Novozrekonštruovaný trakt, v ktorom sa na všetkých troch poschodiach odohráva samostatné vyučovanie troch oddelení – humanitných, vedeckých a etických. Na každom poschodí dostal takzvanú vstupnú obývačku, ktorá má za cieľ neformálne vzdelávanie a kontakt ako medzi učiteľmi, tak aj medzi študentmi. Zároveň funguje ako priestor prípravy na vyučovanie a nastavenie žiakov na nasledujúcu hodinu. Keďže každé poschodie je tematicky zariadené, je na pedagógoch daného oddelenia a študentoch, ako si spoločnú obývačku zariadia.

FOTO 6

Foto 6

Z obývačky sa dostávame do priestoru učební. Tu sa nám podarilo opticky skrátiť chodby tým, že sme niektoré murované steny nahradili presklenými stenami a dosiahli sme tak prirodzené svetlo.

Foto 7

Pozitívna atmosféra učební sa môže prejavovať cez čiastočne transparentné sklá aj na chodbách, ktoré sa zároveň stali výkladnými skriňami školy.

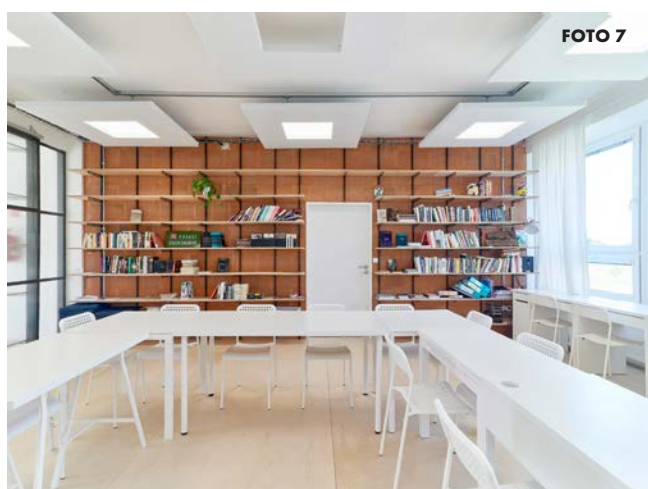

FOTO 7

FOTO 8

FOTO 9

FOTO 10

Foto 11 Komunita

Výzvou pre nás bolo zadanie vytvoriť komunitný priestor, v ktorom by mohli starší žiaci v budúcnosti bývať a vytvárať tak domácejšie prostredie. Tento priestor sme pretransformovali z bývalých nevábnych priestorov, ktoré pôvodne pôsobili zatuchnuto a netransparentne.

Plánom je ubytovať sedemnášť ľudí, z toho dvoch pedagógov. Centrálnymi bodmi sa stali kuchyňa, spoločná obývačka a študovňa. Priestor prirodzene rozdeľuje zóny na pokojnejšie a tie, v ktorých prichádza k spoločným aktivitám.

FOTO 11

Foto 12 Komunita

Tak ako v ostatných priestoroch, aj tu sme použili taktiku odhaľovania, a teda sme nezakrývali pôvodné konštrukcie budovy. Nechali sme priznané aj pôvodné rozvody, ktoré sa dnes už len tak nevidia. Kvalitné liatinové kanalizačné rozvody sa po vyčistení a natretí stali doplnkovými artefaktmi.

FOTO 12

Pokračovanie textu zo strany 10.

spelého života. Samotná škola a nálada v nej bude podnecovať ich prístup ku kreativite a kvalitnému výberu budúceho povolania alebo dráhy, na ktorú sa neskôr v živote vyberú.

Náš dizajn vychádza vyslovene z potreby učiteľov a z toho, čo pôvodná budova školy poskytovala. Premieňame nevýhody zastaranej socialistickej stavby na výhody jej funkcie nastavujeme tak, aby súviseli s pôvodnou architektúrou. Tak, aby neprišlo k neprimerane veľkým nákladom na rekonštrukciu. Jej výhodou je, že môže byť postupná. Vedenie školy má celý koncept pripravený „v šuflíku“, rozumie postupnosti a hlavne vie, kam a prečo rekonštrukcia smeruje. To umožňuje aj dobré finančné plánovanie spolu s pripravenosťou získavať aj finančné granty, dotácie či sponzorské dary. Naším projektom apelujeme na hľadanie dôvery v odbornosť a profesionalitu. Z toho profituje potom celá naša spoločnosť. A my práve preto potrebujeme kvalitné vzdelanie, rozhladených a motivovaných učiteľov pracujúcich v kvalitnom prostredí. ■

BEFORE SUMMER HOLIDAYS 2017

AFTER SUMMER HOLIDAYS 2017

Čo je to „dobrá škola“?

Z času na čas sa na mňa obráti nejaký priateľ či známy s prosbou o radu: „*Vy máte vo firme iste prehľad, keď tie školy tol'ko testujete – porad' mi nejakú dobrú základnú školu (strednú školu, 8-ročné gymnázium) pre moje dieťa*“. A nik nechápe, prečo sa vždy začnem vykrúcať: „*No, vieš, to je dosť zložité, to ti neviem takto jednoducho povedať...*“ Možno si myslia, že iba „robím drahoty“ alebo, nedajbože, čakám za tú informáciu nejakú „protihodnotu“. To rozhodne nie. Odpovedám tak preto, že hoci tá otázka vyzerá jednoducho, v skutočnosti je riadne zložitá a neexistuje na ňu stručná, jednoznačná a univerzálne platná

odpoveď. To však rozhodne neznamená, že o tejto téme netreba diskutovať, alebo že sa nemáme snažiť hľadať charakteristiky dobrej školy.

V našom novom občasníku sa o to pokúsime. A veríme, že nám s tým pomôžete. Prajem vám, aby aj vaša škola bola dobrá a aby nadchádzajúci školský rok bol pre ňu úspešný. ■

(Editoriál V. Burjana z prvého čísla DOBREJ ŠKOLY, ktoré vyšlo v septembri 2009)

Má byť externá maturita rozlišovacím alebo overovacím testom? Oboje naraz nie je možné!

Po tom, ako bol rozhovor s V. Burjanom zverejnený na webovej stránke časopisu .týždeň, zareagoval naň v on-line diskusnom fóre jeden z čitateľov. Vo svojom príspevku preukázal, že niektorým základným princípom testovania žiakov rozumie podstatne lepšie ako ľudia, ktorí riadia rezort školstva. Keďže jeho úvahy sú jasné a dobre dopĺňajú text uverejnený v .týždni, rozhodli sme sa tento diskusný príspevok (mierne redakčne upravený) uverejniť.

Pred piatimi rokmi sa hovorilo, že nová centrálna maturita zruší prijímacie skúšky na vysoké školy. Prečo sa tak nestalo? Existujú dva druhy testovania. Pri jednom sa žiak porovnáva s nejakým cieľom vzdelávania, obsahom, štandardom. (Pod štandardom si môžeme predstavovať tému v osnovách, štvrtročné, polročné, ročné učivo a pod.) Takéto testovanie sa nazýva certifikačné alebo overovacie. Pri druhom type testovania sa žiaci porovnávajú medzi sebou. Takéto testovanie sa nazýva rozlišovacie. Ak porovnáваме žiaka so štandardom, výsledná úspešnosť 100 % znamená, že žiak na 100 % zvládol štandard. Keby žiaci jednej triedy (školy, krajiny) napísali správne zostavený certifikačný test na 100 %, bol by to veľký dôvod pre radosť, pretože by to znamenalo, že všetci žiaci dokonale ovládajú požadovaný štandard. Keď žiaci napíšu takýto druh testu na 60 %, je to na zamyslenie...

Ako postupovať, ak chceme vybrať žiakov na olympiádu, na 8-ročné gymnázium či na vysokú školu? Ak im zadáme certifikačný test, skoro určite budeme mať problém. Dobre zostavený certifikačný test totiž môže 60 % žiakov napísať na 95 – 100 %. Naopak: ak by sme rozlišovací test dali žiakom na štvrtročnom hodnotení, tak sa môže stať, že veľká časť žiakov dostane päťku. V situácii, keď potrebujeme vybrať najúspešnejších žiakov (napr. prijímačky), treba použiť rozlišovací test, ktorý žiakov rozlíši podľa ich „výkonnosti“. Správny rozlišovací test musí byť samozrejme zostavený inak ako test certifikačný.

Píšem o tom preto, že sa nikdy poriadne nestanovilo, aký druh testu má byť maturita. Principiálne sa maturita vždy chápala ako overovací, certifikačný test, v ktorom by (v ideálnom prípade) mali všetci žiaci dosiahnuť čo najlepšie hodnotenie. Takto chápaná maturita však zákonite nemôže slúžiť ako podklad pre prijímanie na vysoké školy. Pritom cieľom „reformátorov“ bolo nahradiť tradičné prijímacie skúšky centralizovaným testom. To je však miešanie hrušiek s jablkami: chceme, aby certifikačné testovanie zároveň slúžilo ako podklad pre postup na vyšší stupeň vzdelávania – malo by teda de facto byť rozlišovacím testom.

Za veľké peniaze sa tak už roky vytvára nejaký „mačkopes“. Je pochopiteľné, že vysoké školy takéto testy neakceptujú. A je rovnako zrejmé, že školy, žiaci a verejnosť neprijímajú externú maturitu s nadšením, keďže nevidia jej sľubovaný prínos. Keď potom človek počuje ministra v televízii, ako sa sťažuje, že priemerná úspešnosť z niektorého maturitného predmetu bola iba 60 % a požaduje, aby na budúci rok bola úspešnosť vyššia, je to na zaplkanie. Nemožno predsa na jednej strane požadovať vyššiu úspešnosť a na druhej strane chcieť, aby maturita bola náhradou prijímacích skúšok. To sú predsa dve nezlučiteľné veci a zdá sa, že si to nikto neuvedomuje. Pri priemernej úspešnosti 80 % predsa už nebude možné hovoriť o žiadnej rozlišovacej sile testu. Na druhej strane 60-percentná priemerná úspešnosť na certifikačnom teste (akým by maturita mala byť) poukazuje na to, že možno iba 20 % žiakov zvládlo požadované učivo na 90 – 100 %. A tí zvyšní čo? Do tých sme 12 rokov zbytočne tlačili množstvo učiva. Kým sa niekto nezačne venovať týmto základným otázkam, bude naša externá maturita pre civilizované krajiny dôvodom na pousmianie. ■

► VLASTO

(Text vyšiel v prvom čísle DŠ v septembri 2009.)

➤ Máte v triede špekulantov, ktorí vás neustále bombardujú otázkami? Nasledujúce otázky by ich mohli aspoň na chvíľu zabaviť.

dnes nevieme a ktorých znalosť by posunula ľudstvo významne dopredu. Aké otázky by ste navrhovali?

354 Rozvody na ostrove

Na ostrove *Love Island* žije rovnako veľa mužov ako žien. Ostrov je známy tým, že miestni obyvatelia sa sobášia iba medzi sebou, teda neuzatvárajú manželstvo s nikým mimo ostrova. Ako všade inde, aj tu sa niektoré manželstvá nevydaria a dochádza k rozvodom. Je možné, aby na tomto ostrove žilo dvakrát viac rozvedených žien ako mužov?

355 Zlatá rybka

Iste poznáte rozprávky, v ktorých niekto vyloví zlatú ryбку a tá mu sľúbi splniť tri želania, ak ju pustí späť na slobodu. Predstavte si, že by rybári naozaj vylovili z Atlantického oceánu zlatú ryбку a tá by im sľúbila, že ak ju pustia, odpovie im na akékoľvek tri otázky. Ak by sa niečo také naozaj stalo, ľudia by nemali premrhať takúto jedinečnú príležitosť a mali by sa zázračnej ryby opýtať na také veci, ktoré

Odpovede a komentáre nájdete na strane 22.

MAKS

Celoročná súťaž pre žiakov
5. – 9. ročníka ZŠ
a prímy – kvarty OG

Žiaci využijú viac logiku a zdravý rozum
než poučky a vzorce

Úlohy 1. kola sú už v školách a na internete.
Termín prihlásenia: **7. október**

MAKS

Dajte šancu aj vašim žiakom

Divadelný tábor v Divadle Jána Palárika

O originálnom tábore, do ktorého sa deti budú rady vracat'

► Ivica FRANEKOVÁ, Divadlo Jána Palárika, Trnava

Dva týždne ubehli ako švihnutím čarovného prútika. Chodbami, miestnosťami i zákutiami divadla putovalo tornádo nespútanej radosti a invencie pohybujúce sa v rytme chronicky známych songov. Tomu nespútanému kolotoču dobrej nálady nemohli uniknúť žiadne kúty ani pavučiny a aj tie najstaršie múry divadelnej budovy chtiac-nechtiac aspoň zavibrovali a určite pookriali. Program bol vopred pripravený, od scenára cez prípravu scény, kostýmov či exkurzie v rádiu až po súčinnosť javiskovej techniky, osvetľovačov či maskérov. Celé divadlo žilo táborom a pre tábor zabezpečovalo, čo najväčší možný komfort.

Z hercov nášho umeleckého súboru sa na istý čas stali pedagógovia a lektori, ktorí veľmi zodpovedne pripravovali s účastníkmi tábora divadelné dielka. Túto takmer čisto pracovnú časť táborových aktivít veľmi pestro a nápadito dopĺňali profesionálni animátori. Od pondelka do piatku v podobnom duchu a s jasným zámerom definovali život divadelnej budovy spoločné záujmy detí a divadelných profesionálov.

Ako vyzerá deň herca

Každý deň sme začínali relatívne skoro. O 7.00 mohli prichádzať prví nadočkávatci.

Niet lepšieho spôsobu na zoznámenie ako sa hrať a baviť s novými známymi, deťmi i dospelákmi. Práca na predstaveniach – vždy sme pripravovali dve – a oťukanie sa v divadelných priestoroch nasledovali v tesnom závесе za hrami, ale vždy až po dobrej desiate.

V tomto momente už bolo jasné, že tábor a aktivity budú

podliehať možnostiam, chuti i skúsenostiam detí, ktoré prišli do divadla zažiť, ako to celé funguje. Od prvého dňa skúšali a pripravovali predstavenie v duchu profesionálnej prípravy, s čítačkou, rozcvičkou, zadelením replík, s nutnosťou domácej prípravy. Popri tom sa veľa hrali alebo tancovali, alebo putovali divadelným zákulisím vedení pútavými zadaniami od animátorov.

Druhý a tretí deň k týmto aktivitám pribudla práca na kostýme a rekvizitách či jednoduchších a zložitejších scénografických prvkoch. Niečo bolo pripravené, niečo si malí divadelníci museli vymyslieť sami. Všetky výtvarné aktivity sa diali v divadelnej maliarni. Je to kráľovstvo veľmi kreatívnej divadelnej výtvarníčky, sochárky a štukatérvy v jednej osobe. V čase táborového diania „vládli“ tomuto priestoru a aktivitám v ňom osôbky dve! K výtvarníčke sa pridala šéfkla divadelných dielní. To ako zvládli 40 detí, ich kostýmy, tvorivé snahy, svoje predstavy a predstavy svojich hereckých kolegov, pripomína fotografiu nočnej metropoly vyhotovenú s dlhou expozíciou, kde každá šmuha zachytáva jeden objekt v pohybe, no aký objekt to je – to netušíme.

Deti strihali, maľovali, lepili, viazali aj babrali, no dva dni „výtvarna“ zakaždým priniesli neobvyčajné momenty a jednoznačne vyhranenú a konkrétnu vizuálnu predstavu o finálnom scénickom diele.

Nebudú z nás iba herci, ale aj moderátori

Štvrtok sa niesol v znamení propagácie. Deti sa fotili na plagát, prišiel fotograf a divadelná grafička a návrh plagátu aj pozvánky mohli šťastlivo odísť do tlačiarne.

Trnavské rádio bolo od začiatku partnerom tábora a posledné dva dni jeho trvania sa v jeho štúdiu mohli deti zoznámiť s prácou v ňom. Vysielačie štúdio je v podstate komorný priestor, a keďže detí bolo viac než dosť, vymysleli sme to tak, že jeden deň dostala možnosť navštíviť rádio jedna skupina, tá prvá mala program v divadle. A posledný táborový deň, išla na exkurziu druhá skupina.

Návšteva rádia bola určite dôležitým momentom táborových dní. Deti videli, čo obnáša práca v rádiu, a súčasne dostali možnosť spropagovať svoje predstavenie, dozvedeli sa niečo o vzniku aj aktuálnom fungovaní rádia, a určite bolo pre nich zážitkom, že dostali možnosť vyskúšať si prácu moderátora či počuť sa naživo vo vysielaní.

Aj vo štvrtok pokračovali hry, skúška predstavení na javisku, k tvorivému tímu sa pridali už aj zvukár a osvetľovač, počas siesty sa pozerala rozprávka, zjedli sa parené buchty, deti si zaznačili, čo si treba priniesť na premiéru – čierne tričko, pásikavé tričko... a piatok bol tu.

Generálka, premiéra i derniéra

V posledný táborový deň prebiehali posledné *zbiehačky*, svetelná a zvuková skúška na javisku pre jednu aj druhú skupinu, rýchly obed, podarila sa aj siesta a potom hurá do maskérne obliecť si kostýmy a sústredene zvládnuť generálku. Tá prebiehala pod odborným dohľadom a garanciou umeleckého šéfa divadla. On bol tým posledným a rozhodujúcim článkom posväcujúcim uskutočnenie slávnostnej premiéry. A tá bola veľkolepá. Nadšení fanúšikovia malých hercov ani nedýchali, vtipom sa smiali i metaforám rozumeli. Vrelo tleskali, spievali, v závere podaktorí aj tancovali a na recepcii sa hostili a zhovárali. Prišiel aj sám župan trnavského samosprávneho kraja a šéf odboru kultúry. Spolu s riaditeľkou divadla premiéry uviedli, a tak ako rodičia aj oni sa nechali zlákať hereckým koncertom táborových účastníkov.

Také boli dva týždne v divadle s divadelným táborom a o rok budú vraj tie týždne najmenej TRI! ■

INŠPIRÁCIA OD UČITEĽOV

Septembrové ľadoborce

„Porad' mi nejaké aktivity, ktoré by som mohla robiť s novými žiakmi na úvodných hodinách,“ poprosila ma kolegyňa. Takýchto aktivít, ktorým v angličtine hovoríme *icebreakers*, je nekonečne veľa. Na um mi prišli tri. A keďže sú univerzálne, dajú sa robiť takmer bez prípravy a prakticky v akomkoľvek jazyku.

Čo to znamená?

Na tabuľu napíšem niekoľko údajov zo svojho života. Je dobré, aby medzi nimi bolo číslo, meno, nejaké miesto, predmet či jedlo. Ja často píšem: 39 – Abby – Portugalsko – bryndzové halušky. Úlohou žiakov je uhádnuť, akú spojitosť majú tieto pojmy so mnou. Snažím sa, aby údaje neboli prvoplánové – 39 nie je môj vek, ale číslo topánok, Abby je môj pes, Portugalsko je krajina, kam sa chcem vrátiť a halušky sú jedlo, ktoré neznámam. Žiaci si potom individuálne pripravujú podobné údaje a v skupinách navzájom hádajú.

Zober si, koľko potrebuješ

Túto aktivitu robievam na prvých hodinách už dávnejšie a potešilo ma, keď ju s nami robil na workshope v Hutách aj Martin Kuruc. Prinesiem do triedy kotúč toaletného papiera a oznámim žiakom, že mám pre nich dar, z ktorého si každý môže odtrhnúť toľko, koľko potrebuje. Žiaci si kotúčik podávajú a každý si odtrhne – obyčajne je to tak, že tí opatrnejší 1 – 2 útržky, tí zvedavejší aj 2 metre. Potom žiakov poprosím, aby si zráтали, koľko útržkov majú. Následne musia o sebe povedať toľko viet, koľko útržkov papiera odtrhli. Po tejto aktivite sa žiaci obyčajne pýtajú,

čo teraz s tým papierom. Nechajte ich vymyslieť čo najviac možností, na čo sa dá taký papier využiť. Túto aktivitu môžete robiť v každej skupine len raz. Opakovane však môžete vyskúšať variant s hrou kockou – aké číslo si hodíš, toľko viet musíš k danej téme povedať či napísať.

Vyber si obrázok

Úvodné aktivity na workshopoch často obsahujú karty Dixit. Používali ich s nami lektori Sylvia Ondrisová, Tomáš Pešek, David Králik i Janette Motlová. Zaujímavé je, že každý prišiel s nejakou novou variáciou.

Stolová hra Dixit obsahuje maľované karty. Ak nemáte túto hru, skúste si vytvoriť zbierku obrázkov či fotiek, ktoré sú niečím zvláštne či provokujúce. Dôležité je, aby obrázkov bolo viac, než je žiakov, aby si každý mohol vybrať.

Žiakov poprosíte, aby si vybrali kartu, ktorá: a) ich najlepšie vystihuje b) vystihuje ich momentálnu náladu c) vystihuje ich vzťah k predmetu, ktorý učíte d) vystihuje knihu či pieseň, ktorú majú radi... Toto zadanie môže byť naozaj rôznorodé, závisí od vás a od toho, o čom chcete so žiakmi debatovať.

Potom máte opäť viac možností: a) žiaci opíšu kartu a vysvetlia, prečo si ju vybrali b) žiaci nehovoria o svojej karte, ale skúšajú prísť na to, prečo si ostatní v skupine vybrali svoju kartu c) dvaja žiaci v trojici na základe karty, ktorú si ich spolužiak vybral, hovoria o jeho pozitívnych vlastnostiach, ktoré z karty „vyčítali“.

Toľko moje rýchle ľadoborcové tipy. Aké sú tie vaše? ■

► Anna JANČOVÁ,
www.ucitelkaanglictiny.sk

Zaradením CLIL metódy v 2. ročníku ZŠ na neязыkových predmetoch prejavili naši žiaci prirodzený záujem o čítanie, hovorenie a písanie v anglickom jazyku. Cieľeným výberom slovných spojení sa žiaci stretli s prirodzenými situáciami, prostredníctvom ktorých si cudzí jazyk osvojovali. Na hodinách matematiky hrami, hraním rolí alebo tvorivou vizualizáciou si osvojovali a vytvárali slovné spojenia týkajúce sa nakupovania, predaja, situácií z oblasti športu či rodiny. Keďže používali pracovný zošit Macmillan Mathematics, zadania úloh čítali v angličtine. Tieto a podobné úlohy zadávali spolužiakom v rámci rozcvičiek

CLIL metóda u druhákov

na začiatku vyučovacej hodiny alebo počas inej časti hodiny. Projekty v anglickom jazyku vytvárali na hodinách prvouky ku korešpondujúcim témam. Slovnú zásobu si osvojovali prostredníctvom čítania zadaných úloh, a písania – dopĺňania slov v texte v pracovnom zošite *Science*, ktorý používame už druhý rok.

Na hodinách prvouky, matematiky a výtvarnej výchovy som používala metódu *problémových otázok* typu: Čím sa líši medveď a kameň? (chorý a zdravý človek, starý a mladý strom) Niektorí jazykovo zdatnejší žiaci dokázali porovnať a opísať osoby či veci jednoduchými vetami a zadať inštrukcie k postupu práce, napríklad skladanie papiera – origami.

Teší ma, že žiaci pracujú na hodinách so záujmom a radosťou, čo svedčí o uvoľnenej a tvorivej klíme v rámci osvojovania anglického jazyka. Dôkazom zlepšenia komunikácie žiakov v anglickom jazyku bola dramatizácia príbehu *The Gingerbread Man* v rámci vystúpenia žiakov ku Dňu matiek. Spomínali naň ešte aj počas ďalšieho vyučovacieho dňa. ■

► Jaroslava OŠŤÁDALOVÁ,
ZŠ Nevädzová 2, Bratislava

20. – 26. júla sa uskutočnila v Macau v Číne medzinárodná projektová súťaž stredoškôľakov CASTIC. Súťaž v oblasti inovácií, vedy a techniky organizuje Čínska asociácia pre vedu a techniku, ministerstvo školstva a ďalšie príslušné vládne organizácie. CASTIC je organizovaný pre študentov zaujímajúcich sa o vedu aj vo voľnom čase od 12 do 20 rokov. Počas 34-ročnej histórie je projekt považovaný za najväčšiu vedeckú súťaž v Číne na medzinárodnej úrovni.

Slováci v Číne na 2. mieste

V tomto roku sa súťaže úspešne zúčastnili slovenskí víťazi Festivalu vedy a techniky AMAVET, stredoškôľáci Richard Magulák a Viliam Podhajecký.

Po štyroch náročných dňoch prezentovania projektu pred odbornou hodnotiacou komisiou a verejnosťou sa konalo slávnostné vyhodnotenie súťaže, v ktorom Richard a Viliam obsadili krásne druhé miesto v kategórii *Mechanika a elektrina*. Študenti zo Strednej priemyselnej školy elektrotechnickej v Košiciach vypracovali tímový projekt *Rádiová ovládaná autíčko*.

Vedúcim slovenskej delegácie bol jeden z porotcov národného finále Festivalu vedy a techniky AMAVET Marek Kukučka, ktorý nám po prilete povedal: „Vďaka účasti na súťaži CASTIC si Richard a Viliam nielen rozšírili svoje odborné vedomosti vo vednom odbore mechanika a elektrina, ale zvládli zodpovedať odborné otázky hodnotiteľov, kreatívne myslieť a komunikovať. Verím, že aj takáto motivácia podporí tvorbu kvalitných projektových prác žiakov, ktorí z krajských súťaží Festivalu vedy a techniky AMAVET postupujú na celoslovenské finále počas Týždňa vedy a techniky na Slovensku. 22. ročník FVAT zorganizuje Asociácia pre mládež, vedu a techniku od 7. do 8. novembra 2019.“ ■

► Gabriela KUKOLOVÁ,
Asociácia pre mládež, vedu a techniku AMAVET

⇒ Materiály k bádateľskému vyučovaniu prírodných vied

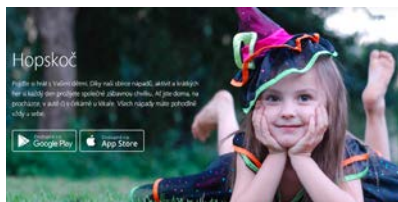
V Surfujte s nami sme už predstavili viacero kvalitných zdrojov vzdelávacích materiálov, pomocou ktorých premeníte tradičné frontálne vyučovanie na konštruktivistické

ké – také, v ktorom žiaci získavajú vedomosti a zručnosti svojou vlastnou bádateľskou aktivitou. Tentoraz môžete siahnuť po materiáloch Univerzity Palackého v Olomouci, ktoré pokrývajú témy biológie, chémie, geológie a paleontológie na základných aj stredných školách. Po bezplatnej registrácii na stránke ach.upol.cz/bov/ sú vám k dispozícii námety na laboratórne (praktické) cvičenia aj množstvo pútavých článkov obsiahnutých v čítankách pre jednotlivé predmety.

⇒ Hopskoč

Rodičia a učitelia vedia, že deti sa učia najradšej hrou. Prečo to teda nevyužiť? Podľa sa s deťmi hrať! Napríklad aj hry, ktoré nájdete opísané v zbierke nápadov, aktivít a hier, ktorá je dostupná ako aplikácia *Hopskoč*. Stiahnuť si ju môžete úplne zdarma. Obsahuje 365 hier na každý deň v roku, ktorých kvalitu zaručuje autorstvo českej skautskej organizácie Junák. Bližšie informácie, ukážky hier a odporúčania nájdete na stránke hopskoč.cz. Ďalšie tipy na hry v prírode sú dostupné na jdeteven.cz/cz/hry.

⇒ O poľnohospodárstve a potravinách

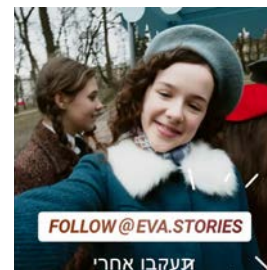
Bez poľnohospodárstva a potravín, ktoré produkuje, by sme neprežili. Napriek tomu sa téme produkcie potravín venujeme na školách len veľmi okrajovo. Zmeniť to môžete aj pomocou balíčka vzdelávacích materiálov Európskej únie, ktorý obsahuje viaceré aktivity a námety na témy, ako sú potraviny a vplyv poľnohospodárskej výro-

by na životné prostredie a vidiek. Je určený pre učiteľov základných škôl a je využiteľný v rámci geografie, biológie, občianskej náuky a etickej výchovy. Okrem pracovných listov sú k dispozícii aj metodické príručky pre učiteľov, prezentácia a animované video. A výborné je, že všetko je to na stránke ec.europa.eu/agriculture/teachers-pack/index_sk dostupné v slovenčine.

⇒ O holokauste cez Instagram tínedžerky

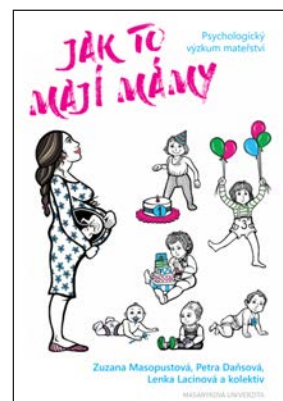
Ako by vyzeral holokaust, ak by ho jedno dievča prostredníctvom príbehov a príspevkov na Instagrame ľuďom sprostredkovalo z prvej ruky? Túto otázku si položil tvorca unikátneho projektu *Eva Stories* Mati Kovachi. Autor projektu a zároveň jeho režisér sa rozhodol zdokumentovať holokaust tak, aby ho pochopil každý mladý človek. *Eva Stories* je multimiliónový projekt, v ktorom je práve prostredníctvom príspevkov na Instagrame prerozprávaný skutočný príbeh života len 13-ročného židovského dievčaťa Evy Heymanovej. Tá žila aj s rodinou v nacistami okupovanej Budapešti v roku 1944.

Projekt je možné vhodne zakomponovať aj do vyučovania dejepisu na školách. Viac sa o projekte, ktorý je možné vhodne zakomponovať aj do vyučovania dejepisu na školách, dozviete v článku v [Dobrych novinách](#). Jednotlivé časti príbehu nájdete na adrese [instagram.com/eva.stories/](https://www.instagram.com/eva.stories/).

⇒ Ako sa majú mamy?

Mamy to nemali nikdy jednoduché. V súčasnosti prežívajú ešte aj pocit neistoty, či svoje deti vychovávajú tak, ako by mali. Internet a kníhkupectvá sú plné vzájomne si odporujúcich rád a návodov, ako byť ideálnou matkou. A k tomu všetky tie šťastné príspevky na sociálne sieťach, ktoré zobrazujú väčšinou len radostné chvíle iných matiek s malými ratolestami. Porovnaniu sa tak matky len ťažko vyhnú. Ako je to však v skutočnosti? Ako vyzerá súčasné materstvo, aké sú trendy v rodičovskej výchove a ako sa z toho všetkého vysomáriť? Dobrým odrazovým mostíkom môže byť publikácia *Jak to majú mamy*, ktorá je súhrnom českej odbornej štúdie o súčasnom materstve. Voľne na stiahnutie ju nájdete na stránke munispace.muni.cz. Vhodným doplnením je aj rozhovor s autorkou publikácie psychologičkou Zuzanou Masopustovou na [Denníku N](#).

► Peter FARÁRIK

Aký triedny, taká trieda

Kráčam. Moje kroky sa ozývajú, pretože dlhá chodba je prázdna. Žiaci nedupocú, nepocitujem potrebu ich okrikovať a usmerňovať. Koncom augusta je každá škola dokonalá. Potom prídu žiaci a rozdupú a prekričia všetko moje snaženie.

„Som späť,“ poviem a vychutnám si ozvenu, ktorá sa končí: päť, päť, päť. Zamračím sa a zatvárať sa prísne, učiteľský podmienený reflex nezapriem, zlé správy musia byť patrične pochmúrne zaobalené. Keď odovzdávam opravené písomky v daždivý deň, žiaci hneď vedia, čo môžu očakávať. Aprílovo sa usmejem, tento školský rok bude dobrý. Budem usmievavý učiteľ, ktorý sa nebude zaoberať maličnosťami a žiaci ma budú mať radi. Ak by skúsili protestovať, vstupný test ich okamžite uzemní. Pre istotu sa pozriem von oknom, žiaden stožiar tam nestojí, nikto ho teda nemusí zvyšovať. Aj keď... na chvíľu si predstavím, keď na prvej porade navrhнем, aby naša vlajka bola vyššie ako susednej školy. Nie, to by zrejme nenadchlo nikoho, u nás v zborovni sa porovnáva len výška platov, to je jediné červené súkno, ktoré nás vie rozvášniť.

Vojdem do svojej prázdnej triedy a všetkých ich tam vidím. Nerozčuľujú ma nenápadné mobily okato schované za peračníkmi. Priam vidím, ako sa pokúšajú zahovoriť prvú hodinu. Petrovický možno sám iniciatívne navrhne, aby sme postavili nejaký stožiar hodný našej vlajky. Ten by ochotne vyliezol aj na strechu a pokúsil sa nájsť vhodné miesto pre tento štátnický čin. Hneď by sa z neho stal nadšený Slovák, ktorý bez pohľadu na vlajku vejúcu počas vyučovania na čo najvyššom mieste nemôže žiť a rozhodne nie naplno študovať. Už vidím, ako do mňa trieda po zamietnutí zapichne svoje pohľady a razom budem stožiarom v ich oku. Tu však mám silný argument, tú našu, ktorá musí povinne v našej triede za trest visieť, ktosi svojho času prefarbil na dúhovú a jediná, kto si to všimla,

bola upratovačka, ktorá sa ju pokúsila dať do poriadku. Bol z toho celkom slušný škandál, lebo iniciatívne chytila farbu do vlastných rúk. Sama však absolvovala povinnú školskú dochádzku, kde vlajka v triede povinná nebola, takže sa pri oprave dosť odchýlila od originálu, z dvojkríža bol jednokríž a aj farby sa jej trochu poprehadzovali. Občiankarka, ktorá si túto neslýchanú katastrofu všimla, sa okamžite pustila do vyšetrovania a žiakov veľmi názorne poučila o praktikách gestapa. Aj zástupkyňi bolo jasné, že vinník musí byť z mojej triedy. Dostal som jednoduchý príkaz – nájdí vinníka a exemplárne ho potrestaj. „Aká trieda, taký triedny,“ povedala mi na záver.

Petrovický sa ochotne priznal, potom priznanie odvolal a dožadoval sa právnika. Vraj isto naša škola nejakého musí platiť. A potom sa úplne odmlčal. Dejepisárka mi ochotne podstrčila papierik s nákresom škripca, Petrovického nemá príliš v láske, keď pri výklade o Husovi Petrovický hovoril o upálenej husi a veľavravne sa vraj na ňu díval. Moje vyšetrovanie skončilo fiaskom, pretože ku koncu vyučovania sa žiaci predbiehali v priznávaní sa, lebo si uvedomili, že vyšetrovanie bude pokračovať aj po vyučovaní. Rázne som ich požiadal, aby sa jednomyselne zhodli len na jednom mene, čo ich vyprovokovalo k hromadnej hádke, takže prepočuli aj záverečné zvonenie. „Budem trpieť ako Hus,“ kričal Petrovický, čím by potešil dejepisárku. „Skôr Husák,“ uzemnila ho Lapšanská. V tej chvíli sa rozleteli dvere a do triedy vtrhla rozčúlená upratovačka, ktorá sa sťažovaním priznala. Žiadal som od zástupkyne, aby bola exemplárne potrestaná, navrhoval som desať povinných hodín dejpisu. Zástupkyňa však mlčala ako Petrovický. Ej veru, teším sa na svoju nevinnú triedu, je presne taká, ako som ja, a práve preto je mi s nimi dobre. ■

► Marián KIČINKO

„Mali by sme si konečne prestať myslieť ...“ (Pokračovanie citátu nájdete v tajničke.)

Abe, air, elo, Iche	peňažná poukážka	prvá žena (bibl.)	1	inými slovami, po latin.	EČV okr. Levoča	poobijaj		odhadom	kilovolt (zn.)	365 dní	staro- grécky boh lásky	2	typ ruských letadiel	popevok
utekalo							vycibril (pren.)							
osláv (kniž.)							hala paláca pádová otázka							
namotaj					kód firmy tým smerom				výkon Hamšíka osobné zámeno				zábava	olej, po angl.
Isa, kep, Pilon	starý, po angl.	odev čaj, po nem.				orgán zraku lesklý náter				časť Londýna len				
dlátom opracoval							odporov. spojka krik				číslovka šachový koeficient			
pohyb letadlom				olejnatá plodina krídlo baziliky			trhal ovocie prepierať							
prikryvka					dámsky plášť pokrik toreadora				lež dvojica				marocké sídlo	budova
	šachová remíza	druh slona obaja				červený, po angl. športový kód Írska				obec pri Štúrove driem				
poskytli							Slovan nápev (hud.)				časť tváre ženské meno			
etiópske jazero				doba Aziať				omámim vodkou hrča v dreve						
francúz. komik					tlakostroj epocha kriedy				kráčajú chorvát. ostrov				futbalový klub v Dunajskej Strede	názov Krista v Koráne
	škriepka	Dietlova sestrička francúz. sochár				Čapkova dráma naše mesto				zn. nem. áut zasyč				
Zákonník práce			štuchaj 3				vada tebe				trvanie fenický boh dažďa			
7 (rím.)				obydlie On Line Manual			pôrodná baba znoj							
tiež, po nem.					odhad výsledku skratke pre a iné				nasávať telúr (zn.)				filmový mimo- zemšťan	staro- egyptský boh Slnka
druhá sadzba							ušný lekár							
krvná choroba							horúčka (hovor.)							

Prípravil: Slovenský zväz háďanárov a križovkárov, www.szhk.sk

Autor: J. Farkaš

Správne znenie tajničky uverejníme v ďalšom čísle.

Tajnička z predchádzajúceho čísla (DŠ 10-10):

„Niektorí žiaci by svojho učiteľa matematiky najradšej videli v Bermudskom trojuholníku.“ (Jozef Bily)

354 Rozvody na ostrove

Na prvý pohľad sa zdá, že odpoveď je záporná. Každým rozvodom predsa vznikne jeden rozvedený muž a jedna rozvedená žena, takže ich počet by mal byť rovnaký. V tejto úvahe však je chyba: ak sa rozvádza muž, ktorý už bol raz rozvedený, pričom sa rozvádza so ženou, ktorá sa ešte v minulosti nerozvádza, pri tomto rozvode stúpne počet rozvedených žien, no nezvýši sa počet rozvedených mužov. Tu je konkrétny príklad: predpokladajme, že na ostrove žije 1000 mužov (označme ich číslami 1 – 1 000) a 1000 žien (aj tie označme číslami 1 – 1 000). Predpokladajme, že muži č. 1 – 500 si vezmú ženy č. 1 – 500. Ostatní muži zostanú slobodní. Po istom čase sa všetky páry rozvedú a muži č. 1 – 500 sa znovu oženia so ženami č. 501 – 1000. Po istom čase sa aj všetky tieto manželstvá rozpadnú. V tej chvíli bude na ostrove 1 000 rozvedených žien, ale len 500 rozvedených mužov.

355 Zlatá rybka

Iste vám napadlo veľa zaujímavých otázok. Tu je niekoľko námetov:

- Existuje Boh?
- Sme vo vesmíre sami alebo existuje život aj inde?

- Čo sa deje s človekom a jeho vedomím po smrti?
- Ako odvrátiť globálnu klimatickú krízu?
- Ako efektívne a ekologicky získavať veľké množstvá energie, ktoré naša spoločnosť potrebuje k svojmu fungovaniu?
- Ako nasýtiť čoraz vyššie počty ľudí?
- Ako sa raz navždy zbaviť smrteľných chorôb ako rakovina?
- Ako potlačiť v ľuďoch nezdravú agresivitu a odstrániť tak násilie, kriminalitu a vojny?

MAKSÍK

Celoročná matematická súťaž
pre žiakov 2. – 4. ročníka ZŠ

Maksíkove úlohy učia deti kreatívne, logicky myslieť,
čítať s porozumením a riešiť matematické záhady.

Dajte šancu aj Vaším žiakom

Úlohy 1. kola sú už v školách a na internete.

Termín prihlásenia a 1. kola:

30. september

MAKSÍK posielajú deťom
diplomy a stovky cien

www.maksik.sk

Všetci vieme, ako vychovávať cudzie deti.

JIRÍ ŽÁČEK

Prvý rok života dieťaťa trávim tým, aby sme ho naučili chodiť a rozprávať a ďalšie roky mu neustále hovoríme, aby si sadlo a bolo ticho.

PHYLLIS DILLER

Trápi nás, kým sa stanú naše deti v budúcnosti, a pritom zabúdame, že oni už sú niekým aj dnes.

STACIA TAUSER

Netrápte sa kvôli tomu, že vás deti nikdy nepočúvajú. Skôr by vás malo trápiť, že vás vždy pozorujú.

ROBERT FULGHUM

Deti viac potrebujú vzory ako kritikov.

JOSEPH JOUBERT

Ak chcete vidieť, čo deti dokážu, musíte im prestať dávať veci.

NORMAN DOUGLAS

Čím viac toho pre dieťa urobíte, tým menej dokáže.

TOM HODGINSON

Nehendikepujte svoje deti tým, že urobíte ich život príliš ľahkým.

ROBERT A. HEINLEIN

Deti potrebujú lásku. Najmä vtedy, keď si ju nezaslúžia.

HAROLD HULBERT

Deti, ktoré sú doma milované, chodia do školy, aby sa učili. Tie, ktoré nie sú, prichádzajú do školy, aby boli milované.

NICHOLAS A. FERRONI

Každý hovorí, že by sme mali deťom zanechať lepšiu planétu. Prečo nik nehovorí o tom, že by sme mali planétu zanechať lepšie deti?

NEZNÁMY AUTOR

Nik nedokáže tak zle rozumieť dieťaťu ako jeho matka.

NORMAN DOUGLAS

Dospelí majú odpoveď na každú otázku. Deti majú otázku na každú odpoveď.

NEZNÁMY AUTOR

Rozhodujúce je rešpektovať deti a dôverovať im. Všetko ostatné sú detaily.

WENDY PRIENITZ

Ročník XI, číslo 01 september 2019

Vychádza v elektronickej podobe (ako PDF) dvakrát mesačne, 20 x ročne (okrem júla a augusta)

Toto číslo vyšlo 5. septembra 2019

Evidenčné číslo MK SR: 3814/09
ISSN 1338-8444

Redakcia

RNDr. Vladimír Burjan (šéfredaktor)
burjan@dobraskola.sk

Mgr. Barbora Babicová (redaktorka)
babicova@dobraskola.sk

Mgr. Martina Sondej (redaktorka)
sondej@dobraskola.sk

Mgr. Alena Bastlová (agenda)
bastlova@dobraskola.sk

Peter Ertl (web + grafika)
ertl@ecg.sk

Kontakty

redakcia@dobraskola.sk
inzercia@dobraskola.sk
Tel.: 02 / 63 81 26 89

Web

www.dobraskola.sk

Facebook

www.facebook.com/casopisdobraskola

Vydavateľ

Nezisková organizácia DOBRÁ ŠKOLA
Vranovská 6
851 01 Bratislava 5
IČO: 50 099 051, DIČ: 2120175948

Adresa redakcie

Vranovská 6, 851 01 Bratislava 5

Príspevky nemusia nutne vyjadrovať názor redakcie. Za obsah textov a fotografií zodpovedajú autori, za obsah a pravdivosť inzerátov zodpovedajú ich zadávatelia. Vydavateľ si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Fotografie bez uvedeného zdroja sú z fotobanky www.bigstockphoto.com.

© Nezisková organizácia DOBRÁ ŠKOLA, 2019. Všetky práva vyhradené. Akékoľvek šírenie alebo rozmnožovanie uverejnených textov a fotografií je možné iba s výslovným písomným súhlasom vydavateľa.

Chcete čítať DOBRÚ ŠKOLU pravidelne?

Od januára 2019 sa môže ktokoľvek zaregistrovať na odber nášho časopisu v digitálnej podobe (ako PDF) **bezplatne**, prípadne **za dobrovoľné predplatné**.

Stačí na stránke www.dobraskola.sk vyplniť krátky registračný formulár a prípadne uhradiť dobrovoľné predplatné vo výške, ktorú si sami určíte (nie je povinné).

Po zaregistrovaní budete od nás dostávať každé dva týždne mailom upozornenie, že vyšlo nové číslo DOBREJ ŠKOLY. Kliknete na uvedený link a stiahnete si časopis ako PDF. Dobré, nie?

KOMPARO

„Ak chce riaditeľ školy sledovať a porovnávať výsledky svojich žiakov v čase, je optimálne zapájať do testovania KOMPARO nielen ôsmakov a deviatakov, ale aj štvrtákov a šiestakov.“

KOMPARO prostredníctvom množstva dát a objektívnej spätnej väzby prezradí veľa o kvalite školy a jej trendoch vo vzdelávaní.

Dobrí riaditelia a učitelia vidia v KOMPARE nástroj, ktorý nastavuje objektívne a nezaujato zrkadlo ich práci.“

Roman Farnbauer
riaditeľ spoločnosti [EXAM testing](https://www.examtesting.sk)

www.komparo.sk